

Απόψεις των μαθητών Λυκείου για το μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών*

για τον Σύνδεσμο Φιλολόγων ν. Δράμας
Μαργαρίτα Χίσσα, 3^ο Λύκειο Δράμας

[Κατά γενική ομολογία η πλειοψηφία των μαθητών θεώρησε την πρώτη επαφή με το μάθημα των αρχαίων από το πρωτότυπο **απογοητευτική** σε αντίθεση με τ' αρχαία στη δημοτική που ήταν **ευχάριστα...**]

Όταν πρωταντίκρισα αρχαίο κείμενο έπαθα σοκ! Όσο και να ζορίσεις τον εαυτό σου δε συγκρατείς **τίποτα** από τ' αρχαία – εκτός κι αν κάνεις συχνά επαναλήψεις. Είναι ένα βαρετό και ακαταλαβίστικο μάθημα. Μαθαίνεις παπαγαλία και τέλος. Η θεωρία ποτέ δε γινόταν πράξη. Το μόνο που πρόσφερε ήταν η δυσκολία να τ' αντέξω. Κατεβατά γραμματικών τύπων για να **γνωρίσεις** τη γλώσσα, αλλά ακόμα δεν έχεις καταλάβει ότι πρόκειται για μια «τεράστια» ξένη γλώσσα, ένα λούκι που φαίνεται και είναι βουνό. Η απομνημόνευση στεγνών τύπων μιας νεκρής γλώσσας που δε μιλιέται είναι σκέτη αγγαρεία, ένα βάρος που βιάζεσαι να το ξεφορτωθείς. Πρέπει, λέει, να τονίζεις, να βρίσκεις σε ποια πτώση [!] είναι το ρήμα, να ξέρεις συγκριτικό και υποθετικό [!] βαθμό. Μα πώς γίνεται να σου αρέσει κάτι που σε κουράζει; Τόσες ώρες αρχαία, τόσο στεγνοί τύποι, τόσο μπερδεμένες προτάσεις, τόσα φροντιστήρια για να καταλάβεις τα στοιχειώδη...

Όσο για τη μετάφραση: Ορίστε; Εδώ χρειαζόμαστε μετάφραση για τα νεοελληνικά κείμενα των εγχειριδίων... Μια διαδικασία ακατόρθωτη που μπαίνει ανάμεσα σε σένα που δεν έχεις τα εφόδια και στο κείμενο που ήδη «έχεις πάρει με κακό μάτι». Και θα πρέπει να θυμάσαι κάθε λέξη όπως σου την **υπαγόρευσαν!** Λόγω της απειρίας σου στέκεσαι σα χαμένος. Ενώ τα σιχαίνεσαι και έχεις πεισθεί ότι είναι ανούσια, προσπαθείς γιατί πιστεύεις πως **εσύ** έχεις το πρόβλημα! Μήπως θα μπω στο Ίντερνετ να μιλήσω αρχαία; Έλεος: Τρία άτομα στα τριάντα 'πρόσεχαν' και οι υπόλοιποι 'λέγαν μετάφραση ή κλίναν ρήματα με σκονάκια. Το μόνο που κατάφερε το Υπουργείο ήταν να μας κάνει να τα μισήσουμε και να αποκτήσουμε μπόλικες απουσίες. Θεοβάρετο μάθημα: σε συμπρώχνει να βρεις πολλούς τρόπους ν' αξιοποιήσεις την ώρα για να μην κυλήσει βασανιστικά: χαρτάκια, ζωγραφιές, κους-κους, πειράγματα, ύπνος, κοιτάγματα στο άπειρο και, αν είσαι τόσο 'φυτό' κουνάς το κεφάλι καταφατικά... Υποτίθεται ότι θαυμάζουμε τους προγόνους για τη σοφία και την ιδεολογία τους, όχι για τη γραμματική τους και τα συντακτικά φαινόμενα... Η όποια προσπάθεια καταβάλλαμε οφειλόταν και αυτή στο φιλόλογο που έδειχνε κάποια κατανόηση...

[Απαραίτητο θεώρησαν οι μαθητές να μπαίνει ο καθηγητής στη θέση τους, να είναι κοντά τους, να μη γίνεται μονότονος και καταπιεστικός].

Χρειάζεται, γράφουν, άλλη προσέγγιση. Να εστιάζουμε στο νόημα του αρχαίου κειμένου, στην ερμηνεία των γεγονότων, στο σχολιασμό προσώπων, να γνωρίσουμε πρώτα τι γίνεται και μετά να ακολουθούν η γραμματική και το συντακτικό. Ακόμη, το μάθημα ζωντανεύει και αποκτά ενδιαφέρον με τις λεξιλογικές ασκήσεις και την παραγωγή λέξεων. Ας μας βοηθήσει κάποιος να εμπιστευόμαστε τον εαυτό μας, να μη φοβόμαστε το άγνωστο κείμενο.

Συνήθως οι καθηγητές νομίζουν ότι εμείς ήδη ξέρουμε ή έχουμε καταλάβει πράγματα και λένε... λένε... Δεν παίρνουμε ανάσα για να δούμε γιατί δεν προσέχουμε, να συζητήσουμε πώς θα γίνει το μάθημα πιο παραγωγικό. Ο καθηγητής «από άλλον πλανήτη» μη χαθεί λεπτό και δεν προλάβει τις χρονικές αντικαταστάσεις... Έτσι ακούγεται μόνο μία φωνή που μάταια προσπαθεί χωρίς ανταπόκριση. Στο τέλος μάλιστα μας δίνει **δώρο** και τη φωτοτυπία με τις ασκήσεις γραμματικής!...

Θα μπορούσαμε εντέλει, με τρόπο ήπιο, ανθρώπινο να γίνουμε πρώτα φίλοι ή θαυμαστές των αρχαίων και του πνεύματός τους και έπειτα γνώστες και αναλυτές της γλώσσας τους. Για

να μη γίνεται η διδασκαλία δουλεία και δουλειά άκαρπη, θα πρέπει να κατέβει σε μας το κείμενο, να ρίχνεται το βάρος στο μήνυμά του, να το νιώσουμε δικό μας και να χτίζουμε σκέψεις πάνω του. Το βασικό ζητούμενο είναι τα αρχαία στη **δημοτική**.

[Είναι επόμενο, λοιπόν, να θεωρούν οι μαθητές πιο προσιτό, «πρωτόγνωρο, ελκυστικό και κατανοητό» το κείμενο από μετάφραση]. Οι σκηνές που ξυπνούσαν τη φαντασία στήνονταν ξεκάθαρα στο μυαλό μας και δεν διαγράφονται. Ή ώρα περνούσε ευχάριστα, αισθητά πιο ελεύθερα και γρήγορα. Με τις πληροφορίες και τα στοιχεία πολιτισμού συζητούσες, γινόταν ανταλλαγή απόψεων, δινόταν τροφή για σκέψη. Με την πλοκή και την περιπέτεια ξέφευγες λίγο από το μάθημα· κάτι που θυμίζει παραμύθι το παρακολουθείς με ενδιαφέρον. Δε μπορεί να μην υπάρχει μια αποτελεσματική μέθοδος για να προσεγγίσουμε τον τρόπο ζωής, της αξίες της τότε εποχής, την αρχαία σκέψη και τις απόψεις των φιλοσόφων. Αποκομίσαμε πολύ περισσότερα – έννοιες, ιδέες, ανθρώπινες δράσεις και μηνύματα – απ' τα μεταφρασμένα κείμενα του Ομήρου και του Ευριπίδη.

* Το κείμενο βασίζεται στις απόψεις που διατύπωσαν γραπτά οι μαθητές δύο τμημάτων της Α΄ Λυκείου, την άνοιξη του 2011, με αφορμή το εξής θέμα «έκθεσης»:

Στο γυμνάσιο διδάχτηκες την αρχαία ελληνική γλώσσα (αυτό που συνήθως ονομάζεται «αρχαία από το πρωτότυπο») και την αρχαία ελληνική γραμματεία (αυτό που συνήθως ονομάζεται «αρχαία από μετάφραση»). Μπορείς να γράψεις ένα κείμενο και να συγκρίνεις τα δύο μαθήματα. (Ποιο σου κινούσε το ενδιαφέρον; Τι νομίζεις ότι σου πρόσφερε το καθένα; κλπ). Μπορείς να γράψεις ελεύθερα τη δική σου άποψη για να δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου.